

Otázka: Filosofie

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): jirka223

FILOSOFIE → FILEIN = milovat (láska), SOFIA = moudrost... láska k moudrosti

Evropské myšlení ve smyslu lásky k moudrosti se zrodilo na přelomu 7.,6.st.př.n.l. v městě Milétě (Milétus) v Řecku. Na rozdíl od jiných vědních oborů filosofie nemá jednoznačně vymezený svůj předmět. Každá definice je poplatná době a filosofovi, který jí vyslovil. Filosofie je soustava kritického uvažování o problémech bytí, světa, poznání a člověka, lidské kladení otázek po základu, smyslu a porozumění světa jako celku a místa člověka v něm.

Filosofie odpovídá na základní filozofickou otázku „*Co je to?*“:

1. ZFO (prvotnost)

- MATERIA = hmota (to je strom)
- IDEA = myšlenka, jev, abstraktní věc (láska)

ontologie je věda, která zkoumá nauku o bytí a zároveň řeší otázku, co bylo prvotní.

Ti, kteří propagují myšlenku, že první byla materia → materialisté (materialismus)

Ti, kteří propagují myšlenku, že první byla idea → idealisté (idealismus)

2. **Gnoseologie (poznatelnost)** - věda, která se zabývá možnostmi lidského poznání.

- Materialismus tvrdí, že svět je poznatelný.
- Agnosticismus říká, že objektivní poznání není možné. (Člověk nemůže poznat nic, co přesahuje jeho smysly.)

Materialismus

1. Přírodní (naivní)

Setkáváme se s ním v Antické filozofii. Přírodní materialisté hledali podstatu světa = hmotnou pralátku (země, oheň, voda, vzduch). Vrcholem antického materialismu bylo Demokritovo a Leukipovo učení o atomech.

2. Mechanický

Rozšířil se v 16. - 18.st., je spjat s přírodními vědami a bádáním. Mechanika dokázala teoreticky odůvodnit objevy některých zákonů a prakticky je prověřit.

3. Dialektický

Období 19.st. je součástí Marxistické filozofie, která nepřipouští jinou podstatu světa než

hmotu.

Idealismus

Filosofický směr, který říká, že všechno na světě vzniklo na základě působení ducha, Boha nebo vědomí, myšlení → na základě určité duchovní podstaty.

1. *Objektivní* - existuje nezávisle na nás, našich myšlenkách, existuje objektivní princip (Bůh, který stál na počátku všeho.)
2. *Subjektivní* - považuje za prvotní vědomí, myšlení - potom formuje realitu

Filosofické disciplíny

1. Etika

Teorie morálky, zabývá se otázkami dobra, zla, svobody, mravní odpovědnosti, mravními hodnotami a normami.

2. Logika

Zabývá se formami a zákony správného uvažování.

3. Filosofická antropologie

Zabývá se člověkem jako celkem, konečným cílem je odhalit celkový smysl lidského bytí. V současnosti je otázkou lidské svobody.

4. Estetika

Zabývá se formováním a hodnocením světa z hlediska krásy a ošklivosti.

5. Filosofie přírody

Zabývá se přírodními zákony, snaží se o objasnění zákonitostí přírodních jevů.

Postavení filozofie v systému věd

Filosofie

1. Sociologie
2. Politologie
3. Právo
4. Medicína
5. Fyzika
6. Biologie

Přírodní humanitní vědy

Ekonomie/ekonomika = základna, výroba

Filosofie je matkou všech věd, základem lidského poznání.

3 zdroje filosofie

1. Údiv

Nejobecnější formou údivu je ustrnutí, že něco existuje. První filosofové se diví obyčejným věcem kolem sebe. (proč Slunce ráno vychází, proč večer zapadá, proč svítí hvězdy, proč existuje Měsíc)

2. Nejistota, úzkost

V životě se můžeme setkat s něčím novým, co nás překvapí. Nenacházíme žádnou jistotu, vše se nám hroutí, máme pocit, že stojíme sami bezmocní, bezbranní proti světu. → pocit úzkosti a nejistoty

3. Pochybování

V mezních životních situacích (rozchod, ztráta zaměstnání, smrt) se svět jeví jinak než jsme ho doposud znali a začínáme pochybovat.

Mýty a mytologie

Mýtus = vyprávění, příběh (mythos)

Mýtus popisuje, jak se věci udály a sděluje nám **pravdu** jako výsledek dávných událostí. Ve filozofii je **pravda** dána prostřednictvím rozumového zkoumání. V mýtu je **pravda** dána vyprávěním.

Nejstarší formou uceleného světového názoru je náboženská mytologie. Je pro ni charakteristická personifikace přírodních sil.

Náboženství:

1. **Polyteismus** = mnohobožství

2. **Monoteismus** = existence jednoho boha

Počátky filosofického myšlení v nejstarších civilizacích - Egypt, Babylonie

EGYPT

Základem hospodářství je zemědělství, důmyslné zavlažování, chov dobytka, vyspělá řemesla. Rozvíjí se vědy (astronomie - kalendář, matematika - geometrie, lékařství, monumentální architektura). Světový názor Egyptanů je založen na mytologii. Velký význam a moc měli kněží. Existoval mnoho bohů (**ISIS** = bohyně života, **OSIRIS/USÍR** = bůh smrti, **RA** = bůh slunce). První zpochybnění náboženských teorií se objevilo v dílech: *Píseň hráče na harfu* - zpochybňuje posmrtný život, nabádá lidi, aby se starali o život bohémský. Dále pak *Beseda rozčarovaného se svým duchem* - je zde zpochybněna vláda faraona a útok na kněží.

BABYLONIE

Základem jsou řemesla, dálkový obchod, zemědělství. Rozvíjí se vědy jak v Egyptě - astronomie (dokázali určit zatmění Slunce), matematika (den 12-12 hodin, odmocniny), zeměpis. Největší rozkvět ve starověké říši za vlády **CHAMMURAPIHO** - vydal zákoník, kde se dozvídáme rozdělení společnosti:

1. Plnoprávná horní vrstva - král, kněží, vojenští velitelé (ti, co vlastnili půdu i dobytek)
2. Svobodní lidé - zemědělci, obchodníci, řemeslníci
3. Zbytek - nesvobodní lidé + otroci

V Babylonii stovky božstev různého významu, každé město mělo svého Boha, hlavní roli hrál **Měsíc**. Vládce bohů byl **AN** (= otec všech bohů a bůh nebe), **ENLIL** = bůh země a osudu, **ENKI** = bůh vody a moudrosti, **IŠTAR** = bohyně života. Byla dochována řada tabulek

s vědeckými spisy, ponaučeními a zamyšleními.